

УДК 631.527.633.14

Мазур З.О. кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії селекції та насінництва зернових культур Верхняцька дослідно-селекційна станція Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України
E-mail: zoya.mazur777@gmail.com

СТВОРЕННЯ ГІБРИДІВ ЖИТА ОЗИМОГО В УМОВАХ ВЕРХНЯЦЬКОЇ ДОСЛІДНО-СЕЛЕКЦІЙНОЇ СТАНЦІЇ

Селекційна робота з житом озимим дає можливість систематично схрещувати батьківські компоненти із комбінаційноздатними генами або властивостями, що доповнюють одне одного, отримуючи в результаті кращий гібрид з високими показниками врожайності та якісні. Гібридне жито озиме створюються, як на вузькій так і на широкій генетичній основі (міжлінійній та сортолінійній), їхня адаптивність є надзвичайно високою, що дозволяє використовувати різні умови середовища.

Для розкриття генетичного потенціалу врожайності гібридів на стерильній основі використали материнську лінію ЧС-13, яка була виділена за стерильністю та комбінаційною здатністю. В якості відновлювачів фертильності до схрещування залучені лінії із сортів вітчизняної селекції: 'Пам'ять Худоєрка', 'Хлібне', 'Життедайне', 'Талісман', 'Первісток' та лінії з гібридних комбінацій – 'Богуславка'/ 'Реаль Амандо', 'Харківське 98'/ 'Богуславка', 'Корона'/ 'Верхняцьке 32', 'Харківське 98'/ 'Паллада', 'Дозор'/ 'Первісток'. В процесі топкросних схрещувань отримано дев'ять міжлінійних гібридів, які були залучені у станційне (конкурсне) сортовипробування. Для порівняння врожайності експериментальних гібридів верхняцького походження, були висіяні 4 гібриди іноземної селекції фірми KWS. Таким чином, вивчалися в конкурсному сортовипробуванні 13 ЧС гібридів жита озимого з різною нормою висіву, стандартом слугував районований сорт жита озимого 'Пам'ять Худоєрка' ін. рослинництва ім. В. Я. Юр'єва.

УДК 631.11/14"324":632.938:631.53.04

Майстер А., студентка

Свистунова І.В. кандидат с.-г. наук, доцент кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: irinasv@ukr.net

СТРОКИ НАДХОДЖЕННЯ ЗЕЛЕНОГО КОРМУ ТРИТИКАЛЕ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ ТА СТРОКІВ СІВБИ

На кормові цілі вегетативну масу озимих зернових культур використовують в період від фази виходу у трубку до фази повного колосіння. В цей час їх зелена маса за зоотехнічною оцінкою найбільш збалансована, повноцінна та високопоживна. Однак культури та їх сорти істотно різняться між собою за темпами росту і розвитку, динамікою настання та тривалістю строків збирання, що особливо важливо при плануванні кормового зеленого конвеєра. Значно впливає на хід продукційних процесів і зміщення календарних строків сівби.

Метою досліджень було вивчити технологічні основи підвищення продуктивності різних за скоростиглістю сортів озимого тритикале.

Потенціал продуктивності всіх гібридів (вітчизняної та зарубіжної селекції) високий і коливався в межах 7,41...9,85 т/га з нормою висіву 2,5 млн. сх. зерен ($НІР_{05}=0,61$); 7,98...11,0 т/га з нормою висіву 3,5 млн. сх. зерен ($НІР_{05}=0,56$), та 8,24... 11,63 т/га з нормою висіву 4,0 млн. сх. зерен ($НІР_{05}=0,52$).

Істотно високі значення врожайності топкросних ЧС гібридів на основі пилкостерильної лінії ЧС-13 коливалася в межах 8,29...11,1 т/га і становила 101-114% до стандарту. Виділився гібрид (Х-98/Паллада)/ЧС-13 з врожайністю 11,1 т/га, гетерозис якого становить 114% до стандарту.

Гібриди на пилкостерильній основі 'Palaso', 'Utino', 'Brazetto' (фірми KWS), знаходилися в межах НІР, високими значеннями врожайності 11,63 т/га, при нормі висіву 4,0 млн. сх. зерен виділився гібрид 'Picasso', що істотно перевищував $НІР_{05}$. Але якість борошна була занадто низька, показник «числа падіння» (ЧП) становив 146 сек. – 'Picasso', проти до 170 сек. – (Х-98/Паллада)/ЧС-13. Сходи гібридів західноєвропейського походження у 2018 році отримали зріджені, а в 2020 – не отримали взагалі.

Отже, потенціал української селекції та науки може розкритися за підтримки та довіри з боку держави, з боку аграріїв та бізнесу. Купуючи українські сорти та гібриди сільськогосподарських культур, ми інвестуємо в майбутнє нашої країни, у нашу фінансову незалежність і стабільність.

Польові досліді проводили у ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» на черноземах типових малогумусних. Вміст гумусу в орному шарі складає 4,34-4,68%, рН – 6,8-7,3. Об'єкт досліджень – озимі культури: пшениця 'Поліська 90' (контроль), жито 'Київське кормове' (контроль) и тритикале ('АД 44', 'Поліський 29', 'АДМ 11'), висіяні в 5 календарних строки.

Встановлено, що за ранніх строків сівби окремі фази росту і розвитку рослин тритикале наставали раніше, ніж при пізніх. Так, залежно від сорту, фаза трубкування за ранніх строків сівби наставала через 34,0-38,3 доби після відновлення весняної вегетації, за пізніх – через 38,3-44,0 дб. У жита тривалість зазначеного пе-